



Samtale om menighedsbegrebet

Samtalekulturen i menigheden er af afgørende betydning. Martin Modéus gør i sin bog »Gudstjenestens kerneværdier« opmærksom på, at hvis samtalen og samarbejdet om gudstjenesten skal lykkes, så kræver det lydhørhed, langsigtethed og langsomhed. Det kræver respektfuld samtale.

En god samtalekultur spreder sig.

NB! Vær opmærksom på, at ordet »menighed« ofte ikke er et »neutralt« ord, men har mange forskellige konnotationer. Måske skal man nogle steder bruge et andet ord, for at sætte samtalen fri.

Her følger et par eksempler på samtaler.

Hvem er »vi«?

Har man kun kort tid til rådighed, kan man ved menighedsrådsmøde indlede med kort at bruge et kvarter eller en halv time på ganske enkelt at tale med hinanden om »Hvem er menighed her hos os?«

Selv i en lille menighed, hvor alle tænker, at de kender alle, kan det være en øjenåbner.

Skriv ned. Listen bliver ofte længere, end man lige tror (er min erfaring)

Oftest vil deltagerne begynde at nævne navne... og her er det let at inddrage alle om bordet... ikke sjældent vil der lige blive spurgt: »Er hun egentlig blevet helt rask?« »Er det ikke længe siden, vi har set ham?« og man vil komme til at tale om, hvilke kirkegængere, man egentlig kender, og hvem de er. Det er ikke sladder, det er interesse. Ordstyreren må ofte skære igennem et par gange, så det ikke udarter til, at man skal have helt på det rene, hvem der var med til en 70-års fødselsdag etc.

Der vil næsten altid være en, der siger: - »Hvem er egentlig den lille dame, der tit sidder under salmetavlen?« - og det kan give anledning til at spørge: hvorfor ved vi egentlig ikke, hvem hun er? Er der et særligt dansk dogme om, at den, der søndag morgen går i kirke, nok helst vil være usynlig og ikke tales med? Eller er vi for generte til at spørge? (en svensk undersøgelse af, hvorfor nogle kirkegængere holdt op med at gå i kirke, nævnte som næsthøypigste årsag, at »ingen hilste på mig«). Vil vi gerne (naturligvis uden at være påtrængende) være mere nysgerrige på dem, der går i kirke? Kommer de os ved? Vil vi gerne gøre noget for at give mulighed for at tale sammen og dermed lære hinanden at kende? Og hvordan kunne det gøres?

Måske nævner nogen sidste søndags store dåbsfølge. (eller sommerhusgæsterne; eller spejderne). De fleste var her måske ikke så vant til at komme i kirke – i hvert fald ikke her. Og de sang kun med på »I østen stiger solen op«. Og de vidste ikke, at man står op og siger trosbekendelsen. Desuden gik de ikke til nadver.

Ordstyreren kan spørge til, hvad de forskellige tænker, når de ser, at der f.eks. er dåb (bliver de glade, frygter de for megen uro, etc). Hvad er forholdet mellem, at jeg går i kirke for selv »at få noget ud af det«, og at jeg går i kirke for at være en del af et fællesskab? Har »vi«, der ofte går i kirke et særligt ansvar for andre? Og hvordan kan vi løfte det ansvar? Hvad fremmer, at man som ny føler sig som en del af noget, og føler sig velkommen? Og hvad hindrer det.

Hvad vil vi gøre, for at dåbsfamilien fornemmer, at de hører til? Kan de inddrages som læsere, bede en dåbsbøn? Kan den mindst kendte salme indlæses? Og hvordan med børnene? Beder vi for dem? Har nogen strikket en dåbsserviet? Er det tydeligt, at det dåben betyder noget for alle, der er i kirken?

Alt efter, hvor megen tid man har, kan man lade nogen fortælle om engang, hvor de følte sig som en del af fællesskabet? Eller hvor de netop ikke gjorde. Hvad er særlig svært for den, der kommer første gang? (Englænderne siger: »You never get a second chance to make a first impression«). Hvad med dem, der kommer hvert halve år?

En kristen menighed kendetegnes af gæstfrihed. Verdens bedste budskab er for alle. Hvis jeg kommer i kirke første gang her, kan jeg så fornemme, at jeg er en længe ventet gæst og ikke bare på tålt ophold? Er der overhovedet nogen, der ser mig? Kan jeg synge med på salmerne? Kan jeg finde ud af, hvad der foregår?

Troværdig gudstjeneste

Hvis man har lidt bedre tid, kan man tale om sammenhængen mellem gudsbillede og gudstjeneste.

Gudstjenesten, og dermed også den måde vi holder gudstjeneste på, former og nærer vores tro. »Lex orandi lex credendi« sagde man i oldkirken, »sådan som vi beder, sådan tror vi«. Hvis vores tro skal være troværdig, må den gudstjeneste vi samles til og den måde vi samles på, med og uden ord fortælle om den Gud, vi tror på.

For de lidt mere nørdede: Menigheden er Kristus' krop, og eftersom det er i menighedens gudstjeneste, at vores tro får indhold og næres, så kan det også være relevant i denne sammenhæng at tale om, at vi kommer »baglæns ind i triniteten«, som Anna Marie Aagaard siger (læs evt. som forberedelse afsnittet »Baglæns ind i triniteten« i »Tema og tolkninger« af A.M.Aagaard).

I nogle sammenhænge – og hvis der er god tid kan det være øjenåbnende at tale om gudsbilleder i Bibelen og om, hvor vi i gudstjenesten ser/fornemmer det gudsbillede, der er i f.eks. lignelsen om den fortabte søn (eller en anden lignelse eller fortælling) – eller ikke gør det. Læs evt. lignelsen og tal om, hvordan faderen beskrives (typiske udsagn: »han har savnet sin søn«, »han tilgiver, inden sønnen har sagt 'undskyld'«, »han holder fast af bare glæde«, »han elsker«, »han er generøs« etc). Tal derefter om, hvordan vi i gudstjenesten kan fornemme, at det er netop sådan, den Gud er, som vi tror på.

Eller læs evt. – hvis tid og situation er til det – uddrag af 1. Kor. 11-14 (hvor de mere konkrete anvisninger omkredser det vigtige kapitel 13 med kærlighedens højsang). Kan vi bruge noget af det, Paulus siger, konkret i dag? Hvordan?

Fortid - nutid - fremtid

Læs Berit Weigand Bergs artikel sammen – eller gør rede for tankerne om, at det liturgiske fællesskab på sin vis konstitueres af fortid, nutid og fremtid.

Hvilke traditioner (fortid) er vigtigst/mest grundlæggende i gudstjenesten?

Hvad er vores virkelighed i denne tid og på dette sted (nutid)? Nævn, hvad der er grund til at glæde sig over: her er mange dåb, her er god menighedssang, sommerhusgæsterne er et frisk pust. Og nævn også det, som vi ikke bryder os om at tale om: vi ville gerne være flere til søndagsgudstjenester... de forholdsvis få trofaste søndagskirkegængere »drukner« i to-tre store dåbsfølger etc.)

Hvad er det vi håber på? Hvad er det kristne håb? (fremtid) Hvor fornemmer vi dette håb i vores gudstjeneste? Hvad kunne vi gøre, for at det i gudstjenesten blev tydeligere, hvad vi håber på og hvilke løfter vi lever på?